

**Міністерство освіти та науки України
Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
імені Івана Зязюна
Inštitút Juraťa Páleša v Levoči in The Catholic University in Ružomberok (Slovakia)
Institute of physiology and pathology of hearing (Poland)
International Center of Hearing and Speech MEDINCUS (Poland)
Всеукраїнський респіраторний клуб
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Науково-методичний тренінговий центр соціального і
професійного розвитку людини
Науково-методична Лабораторія з охорони, розвитку та вдосконалення голосу
представників голосомовних професій**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

І Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції

**«ГОЛОС ПРЕДСТАВНИКІВ ГОЛОСОМОВНИХ ПРОФЕСІЙ:
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ»**

16 квітня 2019 року

Харків 2019

УДК 37.013:612.78
ББК 74.580.22

Збірник наукових праць I Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції «Голос представників голосомовних професій : актуальні проблеми, досвід та інновації» - Харків: ХНПУ, 2019. – 165с.

Відповідальність за зміст, стилістику, орфографію та пунктуацію статей несуть автори

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського
національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол №4 від 10.05.2019 р.*

Видається в електронному вигляді

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди, 2019

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПОСТАНОВКИ ВОКАЛЬНОГО ГОЛОСУ.....	97
<i>Бакай С.Ю.</i>	
Деякі аспекти впливу музикотерапії та вокалотерапії в сучасному педагогічному навчально-виховному процесі.....	97
<i>Буланова Т. М., Акиньшина Т. В.</i>	
Специфічні особливості вокальної роботи з вокально-хоровим колективом.....	105
<i>Беспалова І.Г.</i>	
Особливості функціонування жанру сучасної естрадної пісні 70-80 рр. ХХ століття.....	109
<i>Веремчук Т. В.</i>	
Педагогічний потенціал романсової лірики в контексті підготовки майбутніх викладачів вокалу.....	112
<i>Зеленюк П. А.</i>	
Пісенна творчість В. Івасюка в контексті розвитку української естрадної музики ХХ століття.....	115
<i>Золотарьова М. Р.</i>	
Традиції формування вокального стилю «bel canto».....	117
<i>Ковтун А.В.</i>	
Методика розвитку співацького голосу майбутніх вихователів.....	121
<i>Кузьмічова В.А.</i>	
Формування вокальної культури майбутніх викладачів музичного мистецтва в класі постановки голосу.....	125
<i>Медко К. В.</i>	
Вплив та значення вокалізів для формування співацьких навичок дитини.....	130
<i>Осіпок Д. І.</i>	
Формування культури співу майбутнього викладача музичного мистецтва.....	135
<i>Попова О. В.</i>	
Розвиток вокально-хорових здібностей учнів ДМШ на початковому етапі навчання.....	138

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ СПІВУ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Поняття «культура» розглядається багатьма науками: філософією, естетикою, культурологією, педагогікою, мистецтвознавством. Серед низки визначень багатозначного поняття «культура» увага науковців акцентована на культурі як ступені реалізації творчого начала людини та виокремлено головну функцію культури – розвиток людини [1, с. 11].

Під музичною культурою особистості розуміють любов до музики і розуміння її в усьому багатстві форм і жанрів.

Вокальна культура передбачає здатність до передачі художнього образу вокального твору шляхом оволодіння голосовим апаратом при наявності відповідних знань та умінь, які дозволяють вирішувати художні й технічні завдання, що постають перед виконавцем (Л. Азарова, Л. Василенко, Л. Венгрус, О. Чурикова-Кушнір, Н. Швець, Ю. Юцевич). Загальне визначення терміну «вокальна культура» надала науковець Л. Гавриленко. На її думку, основа вокальної культури – це здатність до втілення художньо-образного змісту вокального твору шляхом використання сукупності елементарних знань з вокального мистецтва та виконавських навичок [1].

Проблеми вокально-виконавської культури порушуються у працях науковця І. Швець. На його думку, вокально-виконавська культура є інтегративною якістю особистості, що містить у собі ціннісне ставлення до спадщини людства в галузі різних видів співочої діяльності, компетентність у сфері вокальної педагогіки, власне вокально-виконавську майстерність, а також творчу активність у вокально-педагогічній діяльності.

Аналіз науково-педагогічної літератури свідчить, що вокальна проблематика в підготовці майбутнього викладача музичного мистецтва представлена з різних точок зору: методичний аспект розглядається в працях О. Баженової, К. Барвінської, Є. Проворової, технологічний – Н. Гребенюк,

Л. Дмитрієва, К. Матвєєвої, А. Менабені, А. Саркісян, Вей Лімін та ін., інтерпретаційний – Г. Панченко, О. Чурікової-Кушнір та ін., соціокультурний – В. Бриліної, А. Соколова та ін., творчо-саморозвивальний – А. Васильєвої, художньо-артистичний Ю. Єлісєвенко, О. Єрошенко. Актуалізувалися дослідження, присвячені проблемам сучасного виконавства (С. Гмиріна, В. Кругляков, О. Сметана), вокальної культури (Т. Ткаченко). Проте, незважаючи на значущість розглянутих питань, проблема формування культури співака (майбутнього викладача музичного мистецтва) не набула належного наукового висвітлення.

Історичні та культурологічні аспекти розвитку вокального мистецтва та вокального виконавства розглядаються у працях В. Антонюк, В. Багадурова, Н. Гребенюк, І. Назаренко; питання методики викладання сольного співу розкривають В. Карпов, Л. Люш, Н. Гребенюк, М. Жишкович, А. Зданович, О. Маруфенко, Н. Малишева, А. Менабені, В. Пірус, В. Чапліна, О. Юрко, Ю. Юцевич. Історичний аспект становлення вітчизняної співацької освіти відображено в працях С. Людкевича, І. Назаренка, Т. Танько, С. Уланової, приділено увагу педагогічним умовам формування вокально-мовленнєвої культури майбутніх учителів музики (К. Барвінська, Л. Азарова, Н. Овчаренко, І. Уварова, Н. Швець). Водночас недослідженими залишилися питання методики вокального навчання у класі постановки голосу, не розкрито сутність поняття «культура співу» майбутнього викладача музичного мистецтва, не розроблено педагогічні умови формування основ культури співу.

Відповідно сучасним вимогам музичної освіти, музично-виконавській, зокрема вокально-виконавській підготовці приділяється значна увага у структурі професійних компетенцій педагога-музиканта. Серед вимог до вокальної підготовки фахівців, що містять формування необхідних вокально-педагогічних знань і умінь для постановки академічної манери виконання, знання об'єктивних закономірностей співочого голосоутворення і основ вокальної методики, особливостей розвитку голосу та принципів його

охорони, володіння методикою роботи з голосом, є ще одна актуальна вимога – володіння вокальною культурою виконання [2, с. 42].

Поняття «культура співу» є підпорядкованим визначенню понять «культура», «духовна культура», «музична культура». Аналіз наукових праць сучасних дослідників дозволив дати таке визначення поняттю «культура співу». «Культура співу» – здобута та сприйнята особистістю сукупність професійно значущих компетенцій, які завдяки власним індивідуально-особистісним якостям і вокально-технологічним досягненням забезпечують ефективну творчо-виконавську діяльність, можливість до ефективного саморозвитку.

Успішне вокальне виконання залежить не тільки і не стільки від якості голосових даних. Значно більше значення має наявність змістовного звуку, культура звуку, культура співу. Це можливо лише за умови поглибленого вивчення різноманітних музично-теоретичних дисциплін, пізнання манери автора вокального твору, розуміння його творчого задуму. Культура співу передбачає здатність співака до передачі художнього образу вокального твору шляхом оволодіння голосовим апаратом, наявності відповідних знань та вмінь, які дозволяють вирішувати технічні та художні завдання, що постають перед виконавцем.

Вокальне виконавство один із найбільш розповсюджених видів музичної творчості. Як самостійний вид художньо-творчої діяльності вокальне виконавство сформувалося в результаті розподілення на композиторське та виконавське мистецтво. Естетичні аспекти вокального виконавства (евристичність, варіативна множинність, процесуальність, діалектичний зв'язок традицій і новаторства, артистизм, певна театральність, сінестезія) зближують його з іншими видами художньої творчості [3, с.14].

Необхідність вивчення проблеми формування культури співу полягає в обмеженому висвітленні практичного досвіду в науково-методичних джерелах, залишених у спадок вокальними педагогами. Потреба дослідження проблеми посилюється у зв'язку із браком новітніх програм і методик з

дисципліни «постановка голосу» на факультетах мистецтв вищих педагогічних навчальних закладів.

Список використаних джерел

1. Гавриленко Л. М. Методика формування основ вокальної культури молодших школярів у школах мистецтв: автореф. дисс. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання» / Л. М. Гавриленко. – К., 2010. – 35 с.
2. Давидов Н. Теоретичні основи формування виконавської майстерності / Н. Давидов. – К., 1996. – 115 с.
3. Сетдикова Ю. Б. Эстетические аспекты вокально-исполнительского творчества: генезис и современные тенденции: автореф. дис. ... канд. филос. наук: спец. 09.00.04. / Ю. Б. Сетдикова – М., 2006. – 25 с.

Попова О.В.,
викладач-методист вищої категорії
ДМШ № 9 ім. В. Сокальського
(м. Харків, Україна)

РОЗВИТОК ВОКАЛЬНО-ХОРОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ДМШ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ

Існує помилкова точка зору серед багатьох викладачів, а також серед аматорських прихильників хорового співу, що на уроках хору на початковому етапі діти займаються тільки вивченням тексту та мелодії. Спробуємо роз'яснити, яку важливу функцію виконує вокально-хорова робота в загальному процесі музичного розвитку дитини.

Заняття хором є одною з форм колективного музичення в музичній школі. Разом із іншими формами естетичного виховання, хор є найкращою базою для різнобічного розвитку дитини. Усі первинні навички музичного розвитку, які учень набуває на уроках зі спеціального інструменту, сольфеджіо та навіть малювання (що розвиває уяву та творчу фантазію дитини), об'єднуються на уроках хору. Тобто хорові заняття є комплексним та системним процесом у навчанні. Як зазначає Д. Огороднов: «Один із